

China, het labo van de nieuwe wereld?

Charlie Popper, democracyforall.eu

Terwijl het Westen langzaam de val het Romeinse Rijk lijkt over te doen, maar dan wel in versneld tempo, is China het nieuwe opkomende Rijk gelegen in het Oosten, tenminste als men dat vanuit het Westen bekijkt. Wie regelmatig in China komt, en dat zijn in de eerste plaats zakenmensen, ziet hier het omgekeerde. Het landschap verandert letterlijk zienderogen en men ervaart ook continu contradicties. Armtierige woning blokken zijn er nog steeds, maar steeds minder. Op de straat rijden al lang geen fietsen meer, af en toe nog een elektrische scooter maar meestal stille wagens die in toenemende mate elektrisch en zonder problemen het niveau van de westerse modellen evenaren. Dat is maar een detail dat illustreert dat China wel om het milieu geeft en langzaam maar gestaag zijn blauwe hemels terug tevoorschijn haalt. Natuurlijk, het gaat overal niet even snel. Technopolissen zoals Shenzhen zijn koploper, het platteland ijlt achter.

Wat in China vooral het verschil maakt is de snelheid waarmee er aan innovatie en vernieuwing wordt gedaan. Of men het nu leuk vindt of niet, de digitalisatie is hier een feit. Wie zich geen smartphone kan veroorloven, leeft zo goed als buiten de samenleving. Zelfs de zeldzame bedelaars krijgen zo hun aalmoezen op straat. Wie als vreemdeling op de luchthaven laat toekomt, kan geen drankje uit de automaat halen, want die werkt enkel met gezichtsherkenning, waarvoor men een Alipay of WeChat wallet moet hebben. En dat kan als vreemdeling de facto niet. Restaurants, winkels, hotels en zoveel meer zijn de facto paperless, zelfs uw declaratie aan de douane gebeurt via WeChat. Camera's op elke hoek bewaken dan ook alles digitaal. Daar schrikken we dan even van op, op straat is het dan ook veilig. De Chinezen zelf klagen vooral over cyber-criminelen die uw WeChat wallet leeghalen. Maar spreek je geen Chinees? Geen probleem, ze starten de vertaal App op, spreken even tegen de telefoon en het ding vertaalt bijna vlekkeloos. Ook handig voor de vreemdeling in de twee richtingen.

Wat echter vooral de ogen opent is de snelheid waarmee men in China nieuwe technologie ontwikkelt, verbetert en toepast. En dat wordt duidelijk als men de "fabrieken" bezoekt. De innovatie gebeurt in wat men in de US skunkworks noemt. Geen bureaucratisch gedoe, geen fancy gebouwen. Neen integendeel. Het gaat er dikwijls ongeregeld aan toe. Verwacht ook niet dat de vloer geboend werd. Maar tussen een vraag of een idee en een functioneel werkend prototype liggen er weken, geen jaren. Om die reden loopt China nu dikwijls voorop in bv. batterij technologie. De batterij van de toekomst wordt hier al getest en binnenkort in gebruik genomen. Een beetje zoals wij in het Westen decennia nodig hebben om snelle treinverbindingen te hebben, dat hebben ze in China op een paar jaar verwezenlijkt (vertrekkend van Europese technologie de ze opnieuw ontwikkeld en verbeterd hebben). Ondertussen rijden die treinen 350 km/hr en hebben ze een maglev in de steigers die 600 km/hr haalt.

Geen zij tegen wij verhaal

Zoals dat wel meer gebeurt, het Westen ziet China als een bedreiging en inderdaad als we in het Westen op zijn beloop laten gaan, dan zal dat ook zijn. We hebben hier de mond vol over ontwikkelingshulp, maar als zo'n land er dan in slaagt zich zeer competitief uit het armoede moeras te trekken, dan is het plots hun schuld dat het hier achteruit gaat. Er niet bij vermeldend dat het onze eigen structurele zwakte is die van China de fabriek van de wereld heeft gemaakt. We importeren massaal omdat het hier niet meer betaalbaar is. China heeft zicht omzeggens vanuit het niets op de wereldmarkt begeven, blijft er hard voor werken en werkt zich uit de naad om een eerste rang speler te worden. Kan men hen dat verwijten? Het lijkt mij een beetje hypocriet. Het Westen zou zich eerder de vraag moeten stellen waarom het zelf achterblijft en in plaats van te jammeren na te denken over hoe men op dezelfde golf kan mee surfen. De werkelijkheid is dat wij hen even goed nodig hebben als China het Westen nodig heeft. Wel, de eerlijkheid gebiedt te vermelden dat deze opportuniteit niet eeuwig zal duren. Vandaag is het Westen nog een zeer grote markt voor China, tenminste tot de kredietkraan openblijft, maar de rest van de wereld heeft nog een veel groter potentieel. Het Westen is schijnbaar rijk maar er woont maar een achtste van de wereldbevolking. Om op die trein te blijven zitten, is er maar één oplossing: vertrouwen behouden en een win-win situatie nastreven. Zo werkt het nu eenmaal in de bedrijfswereld. Wil dat zeggen dat alles toegelaten is? Neen, vertrouwen moet bewaakt worden en het is een delicaat spel. Maar het is geen wij tegen zij verhaal. Dat resulteert alleen in een loose-loose situatie. Hoe kan het dan wel? China is en was dat zeker vroeger vragende partij naar technologie. Op heel

wat vlakken zijn de zaken nu omgekeerd, zelfs op vlak van consumptiegoederen. China produceert en levert wat de markt wil en wil dan ook in staat zijn van zelf bedruipend te zijn. Het land van thee, kweekt nu zelfs eigen koffie. Het Westen moet vooral zijn eigen structurele zwakheden aanpakken. De “cost of doing business” is torenhoog door hoge belastingen en regulitis. De snelheid laat te wensen over. De infrastructuur laat te wensen over en dat alles wordt niet geholpen door het logge bureaucratische Europa dat soms meer weg heeft van een neo-sovjet-style centrale planning dan van een beleid dat de markt stimuleert. Daarin verschilt de Chinese aanpak ten gronde. Het centrale gezag werkt met 12 vijf-jaren plannings en probeert 60 jaar vooruit te kijken. Daar komen richtlijnen uit, maar de uitvoering is grotendeels toevertrouwd aan een hyper-competitieve markt. Er wordt dan ook veel minder aan micro-management gedaan dan in het Westen. Dit vertaalt zich in snelle innovatie en snelle aanpassingen als dat nodig blijkt.

Is China minder democratisch dan het Westen?

Wie die vraag stelt, gelooft wellicht in de superioriteit van de democratie in het Westen. Onlangs op zakenreis in China, werd mij tijdens het obligate restaurant bezoek plots de vraag gesteld welke opleiding de beleidsmensen bij ons hadden. Eigenlijk was de vraag, hoe kan het dat mensen zonder de juiste opleiding bij u het beleid mogen en kunnen bepalen? Oeps. In China zijn de beleidsmensen niet verkozen door de burger maar hebben ze wel een lange cyclus doorlopen van opleiding en selectie om dan stapsgewijs de hogere ambten te bekleden. Het Westen heeft zogenaamde volksvertegenwoordigers maar het merendeel ervan blijkt enkel een juridische opleiding genoten te hebben. Is dat representatief voor onze bevolking en is dit voldoende om bv. minister van gezondheid of energie te worden? De Chinese partners hebben daar wel een punt. Xi Jin Ping heeft zichzelf kunnen opvolgen voor een derde ambtstermijn, wat een risico inhoudt zoals nogal wat dictaturen bewijzen, maar hoeveel premiers en politici heeft het Westen niet die al een dynastie vormen? Zelfs aardverschuivingen bij tussentijdse verkiezingen deren hen niet. In China is er officieel maar één partij en geen oppositie, maar er zijn evenveel fracties binnen die partij als er bij ons minderheidscoalitie partners zijn die steeds weer de dienst uitmaken. In China is er de dictatuur van de enige partij, in het Westen de dictatuur van de meerderheid, ook al wordt ze gevormd door de verliezende partijen. Wij hebben extremere politieke stromingen die men deskundig omheint maar dat heeft China ook. Denk maar aan de militaire vleugel. De burgers worden er wel nauwlettend in het oog gehouden. Overall cameras die elk misdrijf registreren. En dissidenten worden snel als anti-sociaal gebrandmerkt of zelfs opgesloten. Een deel van het internet zit achter een firewall (behalve voor wie VPN heeft) en de bias in de MSM geeft alles een propagandistisch toontje. Dit soort praktijken zien we in het Westen ook steeds meer. Het verschil is dat in het Westen niet alleen de overheid de MSM dirigeert maar dat grote economische spelers mee aan de touwtjes trekken. De overheid subsidieert de MSM, de journalisten schrijven wat moet geschreven worden en de fact-checkers eten mee. Men schrikt er zelfs niet meer van “afwijkende” academici te broodroven. In China wordt alles goedgepraat met de stelling dat het welzijn van het volk voorop staat, in het Westen wordt met de regelmaat van de klok een nieuwe angstgolf gelanceerd. Met de vermeende klimaatcrisis als leidraad, kwam de covid-crisis, dan de energie crisis, dan de stikstof crisis (wat een voedsel crisis kan uitlokken), enz. Telkens vergezeld van draconische wetgeving voor problemen die meestal vanzelf verdwijnen maar sommige industriëlen wel bij varen, en de burger steeds armer wordt. Want natuurlijk, de overheid heeft geld nodig om dit allemaal in “goede” banen te leiden. Bij ons is de belastingdruk 2 tot 3 maal hoger dan in China.

Het is dan ook veel te simplistisch om China als “communistisch” weg te zetten en het Westen als “democratisch”. China heeft met zijn lange termijnplanning een uitgesproken confuciaanse cultuur (die een paar duizend jaar oud is) onder een hedendaagse en pragmatische communistische paraplu terwijl de burgers de planning competitief uitvoeren. Meer nog dan in het Westen, is het doel eerder welzijn ook al wordt het belang van welvaart er niet onderschat. Het Westen teert op de wijsheid en het pragmatisch rationalisme van de Verlichting, maar lijkt die intellectuele traditie vergeten te zijn. Wie daarin dieper kijkt, ontwaart een gemeenschappelijke manier van denken maar ook gelijkaardige gevaren. Politiek gaat over macht, macht is verbonden met economische voordelen en potentie. Macht leidt tot machtsmisbruik en ondermijnt de rechtstaat. In het uiterste geval onttaardt dit in oorlog, in het andere geval tot een teloorgang van een beschaving. Soms tot beide, zoals we nu in Rusland zien. Corruptie, het vermengen van politieke en economische macht is de echte vijand van de rechtstaat.

Wat nu?

Hoe kan de huidige situatie die neigt over te hellen naar een confrontatie omgezet worden in een win-win situatie? De confrontatie komt voort uit een frustratie dat het Westen niet langer de lakens uitdeelt, niet bepaald een democratische gedachte. Het Westen zit op een neerwaartse flank van haar beschaving en macht, China zit op een opgaande flank. Dat was wellicht onvermijdelijk. Mensen werken harder om hun situatie te verbeteren maar gaan op hun lauweren rusten als ze het te goed hebben. Dat risico bestaat ook voor China. In de consumptiemaatschappij die hier ontstaat, heeft de middenklasse Chinees geen enkel gebrek. Integendeel, de shopping centra rijzen in de steden als paddestoelen uit de grond en het verkeer met steeds meer elektrische luxewagens staat steeds meer aan te schuiven. Toplonen zijn er even hoog als bij ons maar er is ook een laag van de bevolking die het met heel wat minder moet stellen. Niet zo erg verschillend van wat we in het Westen zien. Een derde van onze actieven is RVA-trekker. Het verschil is dat in het Westen de economische handicap structureel is geworden. De “cost of doing business” vertaalt zich in een overheidsbeslag dat 50 tot 70% van de BNP opsloopt. Het gevolg zijn te hoge loonlasten en een inefficiënt gebruik van de beschikbare economische middelen. Die laatste komen uiteindelijk uit de export.

In China is het omgekeerd. Het overheidsbeslag is er stukken lager en wordt nog steeds veel geïnvesteerd aan een tempo dat we hier niet voor mogelijk houden. De export boomt en levert de nodige deviezen op. In concreto, terwijl er in China tot voor kort veel westerse wagens verkocht werden, nu rijden de Chinezen veelal in een behoorlijk grote Chinese middenklasse en als er niets gebeurt het Westen ook, want niet alleen produceert China die wagens goedkoper, ze zijn ook degelijk en binnenkort zal de middenklasse Westerse burger blij zijn als hij het zich nog kan veroorloven. De opdracht is eigenlijk zeer simpel en evident: de “cost of doing business” terugdringen naar een redelijk niveau. Denk bv. aan 1970 als referentie jaar want na de oliecrisis is de neergang ingezet. Die oliecrisis heeft zichzelf opgelost (net zoals zoveel crisissen) maar de “maatregelen” zijn gebleven (net zoals bij zoveel crisissen). Die maatregelen zijn het startschot geweest van steeds groeiende overheidsinmenging en wie dat zegt, zegt ook belasting en regulitis, waar Europa een grote rol in speelt. Dat terugdringen is natuurlijk minder evident. De meerderheid van het electoraat (een derde ambtenaren, een derde RVA-ers) vreest voor het ergste. Alle burgers zijn gelijk voor de wet, maar we hebben wel een klasse systeem van jewelste als we kijken naar verloning en pensioenen. Onder het mom van een Sociale Zekerheids crisis zal men zich verzetten. Nochtans diezelfde situatie levert alle troeven om het tij te keren. Vooreerst, bedrijven zijn hyper-efficiënt geworden om te kunnen overleven ondanks zware loonlasten en regulitis. Daar moeten ze in China meestal zeer hard en lang voor werken aan lage lonen, ook al hebben ze er hypermoderne fabrieken voor hun volume exportproducten. We hebben ook een legertje aan niet actieven die structureel niet actief blijven omdat werken niet meer loont.

Wat zou China met deze situatie doen?

Ze hebben er na Mao ervaring mee. Ze hebben de teugels losgelaten en de Chinese burgers hebben zonder veel klassenstrijd en ongelijkheid het land terug opgebouwd zonder te stoppen. De overheid heeft geïnvesteerd in de nodige infrastructuur (wat hun grootste handicap was) zonder het gros van de economie op te slorpen. Dat kon omdat de private sector begon te groeien als kool. Ze hebben ook hun mensen uitgestuurd om te leren van anderen (en niet iedereen is daarvan teruggekeerd). Het Westen kan net hetzelfde doen. Met de nodige daadkracht kan de economische gelijkwaardigheid relatief snel bereikt worden. Politieke macht steunt op economische gelijkwaardigheid. Er is geen suprematie nodig om welvarend te zijn. Laat ons wel wezen, de gelijkwaardigheid tussen economische blokken vereist ook een streven naar gelijkwaardigheid tussen zijn burgers. Zij zijn tenslotte de motor van de vooruitgang zoals ook China nogmaals aangetoond heeft. In het Westen is deze balans gebroken onder het mom (of kortzichtigheid?) van sociale gelijkheid. Dit evenwicht herstellen is een morele opdracht, zoniet gaan de volgende generaties er nog lang de gevolgen van dragen. Dit is uiteindelijk het communistische taboe dat men in China doorbroken heeft. En iedereen is er beter van geworden.